

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.819/2025/6.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

Dr. Stark Marianna bíró

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Mészáros Milán ügyvéd (cím1)

Az alperes:

Magyar Állam

Az alperes képviselője:

Nemzetgazdasági Minisztérium Perképviseleti Főosztály (dr. Oláh Enikő kamarai jogtanácsos, 1011 Budapest, Vám utca 5-7.)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.698/2024/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 28.P.23.149/2023/8.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi a felperest, hogy az esedékesség napjáig fizessen meg az államnak – az állami adó- és vámhatóság közzétett illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény és ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 46. §-a szerint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) „Átmeneti rendelkezések” alcíme kiegészül a 306/L. § (1) bekezdésével, amely szerint a 2015. szeptember 1. napján egyetemi jogi végzettséggel nem rendelkező, 1958. január 1-jén vagy utána született önálló bírósági végrehajtónak 2017. december 31. napjáig felsőfokú tanulmányokat kell kezdenie jogász szakon, a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, valamint a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit teljesíteni kell, és legkésőbb 2022. december 31. napjáig egyetemi jogi végzettséget kell szereznie. Az Alkotmánybíróság a 3076/2017. (IV.28.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) a Vht. 234. §, a 234/A. §, 306/I. §, 306/L. § (1)-(6) bekezdés, 306/M. § (1)-(5) bekezdés, 306/N. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, M) cikk (1) bekezdésére, XII. cikk (1) bekezdésére, XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseire, valamint XV. cikk (2) bekezdésére alapított – indítványokat elutasította, ezt meghaladóan a kérelmet visszautasította.

[2] A felperes 1995. márciustól végrehajtójelöltként, majd 1996. május 2-tól 2023. március 6-ig önálló bírósági végrehajtóként dolgozott, jogi tanulmányait megkezdte, az egyetemi jogi végzettséget azonban 2022. december 31. napjáig nem szerezte meg. A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága határozat száma 1 számú, 2023. február 15-én meghozott határozatában – a határozat véglegessé válásának napjával – megállapította a felperes végrehajtói szolgálata megszűnését. A határozat 2023. március 6-án véglegessé vált.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[3] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes a Vht. 233. § (2) bekezdés k) pontja, a 240/F. § (2) bekezdése és a 241. § (2) bekezdés c) pontjának megalkotásával megsértette az emberi méltóságát, a munkavállaláshoz és szabadon választott foglalkozás gyakorlásához való jogát, illetve a magánélethez való személyiségi jogát. Az alperes által megalkotott említett jogszabályok miatt – egyetemi végzettsége hiányában – végrehajtoi szolgálatot nem láthat el, arra a Vht. 233. § (2) bekezdés k) pontja alapján a jogviszony megszűnését követő 10 évig nem jogosult, ami sérti az emberi méltóságát. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1), (2) bekezdésére, a 2:43. § a) és b) pontjára, a 2:51. § (1) bekezdés a) pontjára, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 15. cikkére, az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésére alapította.

[4] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokai szerint a jogalkotás alapján a felek között nem jön létre polgári jogi jogviszony, a jogalkotási tevékenység – mint közjogi jogviszony – főszabály szerint nem sorolható a Ptk. tárgyi és személyi hatálya alá. Ennélfogva a felperes által megjelölt jogszabály által előidézett érdeksérelem nem eredményez polgári jogi kárfelelősséget. A jogalkotó cselekvésének akkor lehet polgári jogi szempontból jelentősége, ha a jogalkotási aktus közjogilag érvénytelen, ezért kívül esik az állami jogalkotó szervek Alaptörvényben kapott felhatalmazásának keretein és nem alkalmas az állam és a jogalkotó tevékenységének alávetett jogalanyok között közjogi jogviszony létrehozására. A polgári perben eljáró bíróság nem jogosult a jogszabályok formális követelményeinek megfelelő jogalkotási termékek alkotmányossági szempontú megítélésére, és azok érvénytelenségének kimondásával – a közjogi jogviszonyt nem létezőnek tekintve – az érdeksérelem magánjogi alapú elbírálására. Ezért a polgári bíróság akkor nyújthat jogvédelmet a korábban fennállt közjogi jogviszony mögül előkerült magánjogi jogviszonyban, ha alkotmánybíróági döntés elhárította ennek akadályát (Kúria Pfv.III.20.308/2018., megjelent: EBH2019.P.1.). Mivel az Alkotmánybíróóság nem semmisítette meg a felperes által a keresetben megjelölt jogszabályokat, ezért a peres felek között nem polgári jogviszony, hanem közjogi jogviszony áll fenn, az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése szerint pedig a jogszabályok személyiségi jogokat korlátozó hatását is mindenki köteles elviselni.

[7] Az elsőfokú ítélet további indokai szerint alaptalan a felperes azon érvelése is, hogy az alperes által megalkotott jogszabályok nem felelnek meg az Európai Unióról Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 4. cikk (3) bekezdésében rögzített lojalitási klauzulának. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-46/93. és C-48/93. számú ügyekben meghozott ítéleteiből kitűnően a jogsérelmet szenvedő magánszemélyeknek akkor van joguk a kártérítésre, ha a megsértett közösségi szabály célja, hogy őket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a jogsértés és a magánszemélyek által elszenvedett kár között. Jelen ügyben a Charta 15. cikke a foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz fűződő jogot ugyan garantálja, a Charta 52. cikk (5) bekezdése szerint azonban a Chartában foglalt, alapelveket megállapító

rendelkezések a saját hatásköreik gyakorlása során az Unió intézményei, szervei és hivatalai által elfogadott jogalkotási és végrehajtási aktusok, illetve a tagállamok által elfogadott, az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok útján hajthatók végre. E rendelkezésekre bíróság előtt kizárólag az ilyen jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni. Mivel az Európa Tanács nem az Európai Unió szerve, hanem az 1949. május 5-én aláírt Londoni Egyezmény által létrehozott nemzetközi szervezet, ezért az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (2003) 17. számú ajánlása (a továbbiakban: Ajánlás) a Charta 52. cikk (5) bekezdésének alkalmazásában nem minősül végrehajtandó uniós aktusként. Ebből következően a Vht. keresetben megjelölt rendelkezései nem az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok, ezért a Charta végrehajtására sem alkalmasak, tehát a felperesnek nincs olyan uniós jog által védett joga, melyet az alperes a jogalkotással megsérthetett volna.

[8] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokai alapján hagyta helyben.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálat engedélyezése és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A felülvizsgálati kérelemben a felperes azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és hozzon a keresetnek helyt adó ítéletet.

[10] Megsértett jogszabályként hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésére, az Alaptörvény I. cikk 81) bekezdésére, a II. cikkre, a VI. cikk (1) bekezdésére, XII. cikk (1) bekezdésére, a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés a) pontjára.

[11] A felülvizsgálati kérelem indokai szerint az Alkotmánybíróság 3076/2017. (IV. 28.) AB határozata nem vizsgálta a Vht. 233. § (2) bekezdés k) pontjának, a 240/F. § (2) bekezdésének, a 241. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését, ezért jelen ügyben az Alkotmánybíróság említett határozata nem alkalmazható. Ügyazonosság hiányában nem alkalmazható a Kúria Pfv.III.20.501/2019/7. számú ítéletében a közhatalom gyakorlásával okozott kárért fennálló felelősség tárgyában kifejtett jogértelmezése sem, mert a megjelölt üggyel szemben jelen ügyben természetes személy személyiségi joga sérült. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság határozata nem szükséges, mert nem a megjelölt jogszabály Alaptörvénybe ütközését sérelmezi, hanem „azt a jogalkotói akaratot, amelynek eredménye a meghozott jogszabály”. Az Alaptörvénybe ütköző jogszabály megsemmisítése esetén az állam felelőssége változatlanul a közjogi jogviszony alapján áll fenn, ezért téves az eljáró bíróságok azon jogi álláspontja, miszerint a polgári bíróságnak kizárólag az Alkotmánybíróság jogszabályt megsemmisítő határozata alapján lenne hatásköre az alperes magánjogi felelősségének megállapítására. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésébe ütköznek az eljáró bíróságok alperes immunitásával összefüggő indokai. Ezzel szemben az alperes jogképes jogalany, amely az Alaptörvény T) cikke, 1. cikk (1) bekezdése, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 1. § (1) bekezdése alapján közjogi aktust hajt végre, amennyiben a jogszabály a magánszférába hatol, akkor ezért az alperes – tevékenysége közjogi jellege ellenére – felelős és a Ptk. szabályai alkalmazhatók.

[12] A felülvizsgálati kérelem további indokai szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő következtetése, hogy a Charta 15. cikkében foglalt foglalkozás megválasztásának szabadsága

és a munkavállaláshoz való jog alkalmazhatóságát a Charta 52. cikk (5) bekezdése nem zárja ki. Ezzel szemben az EUB által a C-46/93. és C-48/93. számú ügyekben kimunkált úgynevezett Brasseire-teszt alapján megállapítható, hogy 1. az alperes közösségi olyan jogszabályt sértett, ami a felperest jogokkal ruházta fel, 2. a jogsértés súlyos és 3. az okozati összefüggés közvetlen, e feltételek fennállása a közösségi joga alapján előterjesztett keresetet megalapozza. Az alperes – az Alkotmánybíróság 3076/2017. (IV.28.) AB határozatából kitűnően – a jogszabály megalkotása során figyelemmel volt az Ajánlásra, az abban foglalt közös európai minimum sztenderdekre, tehát a jogalkotására az Ajánlás – mint másodlagos uniós jogforrás – alapján került sor. Az EUMSZ 4. Cikk (3) bekezdését tartalmazó „lojális együttműködés elve” szerint, ha a tagállamok jogszabályt alkotnak az Ajánlás alapján, akkor az aktus rájuk nézve már kötelező lesz, amire az EUB C-322/88. számú ítéletben kifejtett jogértelmezés szerint a nemzeti bíróságoknak tekintettel kell lenni. Jogirodalmi álláspontok és az EUB jogértelmezése (EUB C-206/2013., C-309/96. számú ítéletek) szerint annak eldöntése során, hogy a Charta alkalmazható-e, egyebek között azt kell megvizsgálni, hogy a nemzeti szabályozás uniós jogi rendelkezés végrehajtására irányul-e, hogy milyen jellegű ez a szabályozás, és hogy az uniós jog hatálya alá tartozó célokon kívül más célok elérésére is irányul-e – még akkor is, ha közvetetten érintheti az uniós jogot –, valamint hogy létezik-e olyan uniós jogi különös szabályozás, amely az adott területre vonatkozik, vagy amely azt érintheti. Mivel az önálló bírósági végrehajtó munkája során jogosult és köteles a határon átnyúló végrehajtási eljárások lefolytatására is, ezért az Európai Unió egyes tagállamai a végrehajtásban az alapvető elvárt sztenderdeknek megfelelő szabályozást alakítottak ki. Az alperes is az Ajánlás alapján, az abban foglaltakra figyelemmel alkotta meg a Vht. említett rendelkezéseit, ezért a nemzeti szabályozás és az uniós jog között kellően közeli kapcsolat áll fenn, továbbá határon átnyúló elemek is fennállnak, ezért Charta érvényesülése jelen ügyben vizsgálható.

[13] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[14] A felülvizsgálati kérelem alaptalan a következők szerint.

[15] A Pp. 408. § (1) és (2) bekezdése a vagyoni jogi perekre nézve határoz meg felülvizsgálati tilalmakat azzal, hogy ezekben az ügyekben a törvény kivételesen teszi lehetővé a felülvizsgálat jogegységi célú engedélyezését. Jelen per nem minősül a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerinti vagyoni jogi pernek, mert az érvényesített igény nem a fél vagyoni jogain alapult, az igény értéke pénzösszegben sem fejezhető ki, a Pp. 408. § (1) és (2) bekezdésében foglalt okok fennállása hiányában a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztése szükségtelen volt.

[16] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerint lefolytatható rendkívüli perorvoslat, amelynek során a Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben eltérő voltát.

[17] A felperes felülvizsgálati kérelemből is kitűnő álláspontja szerint a perben az érvényesített alanyi joga – az emberi méltóság és a magánéletéhez fűződő személyiségi jog,

továbbá a szabadon választott foglalkozás gyakorlásához való joga – a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésének személyiségi jogok általános védelmét garantáló rendelkezésén alapul, amelyet az alperes a Vht. 233. § (2) bekezdés k) pontja, a 240/F. § (2) bekezdése és a 241. § (2) bekezdés c) pontjának megalkotásával sértette meg.

[18] A Kúria először abban a kérdésben foglalt állást, hogy a munkához, a szabadon választott foglalkozás gyakorlásához való jog személyiségi jogként minősíthető-e, önmagában ezen a jogalapon megilleti-e a felperest az az alanyi jog, amelynek keresettel történő érvényesítésére a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésében foglalt anyagi jogi szabályok lehetőséget biztosítanak.

[19] A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

[20] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az ember jogi alaphelyzetéhez hozzátartozik az az alapjog is, amely a jogképesség formális kategóriáját kitölti, és az emberi minőséget kifejezi: az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá {64/1991. (XII. 17.) AB határozat, megerősítette: 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [27], legutóbb: 19/2024. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az emberi személyiség olyan belső jellemzők összessége, amelyek meghatározzák az egyén viselkedésének, gondolkodásának és érzelmeinek jellegzetes mintázatát. Ez utóbbi három elemmel összhangban nevesíti az Alkotmánybíróság – az indítványozó tanács és a legfőbb ügyész által is idézett határozataiban – az emberi személyiség három, jog számára is megragadható összetevőjeként a testi, a szellemi és az erkölcsi tulajdonságok, meghatározottságok körét {21/1996. (V. 17.) AB határozat, megerősítette: 3255/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [38], 32/2010. (III. 25.) AB határozat, megerősítette: 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [35], [42], [51]}.

[21] A Kúria 8/2025. Jogegységi határozatának indokai szerint „a személyiség fogalma a fentieknél egzaktabb módon a jogterület sajátosságaira figyelemmel nem határozható meg. [...] Általánosságban elmondható, hogy a jogi szabályozás tárgyai azok a társadalmi interakciók, amelyeknek nagy része a külső világban jelenik meg: mindenki számára érzékelhető jogi tényekként alakítják a polgári jog területén szabályozott különböző jogviszonyokat. Vannak azonban olyan társadalmi vonatkozások is, amelyek túlmutatnak az érzékelhető külső világ jelenségein, valami olyanra, ami nem a külső világ része, amit nem határoznak meg egyértelműen a külső világ történései, ez az önmeghatározó és öncélú személyiség. A jognak e körben tehát tekintettel kell lennie olyasmire, ami – mint a fent kifejtettekből kiderült – nem része az érzékelhető külvilágnak, hanem túlmutat rajta. Ez a negatív meghatározás az, ami élesen elhatárolja a személyiségi jogot a polgári jog egyéb ágaitól, egyszersmind meghatározza a vizsgálódás megfelelő irányát is, amelynek így az emberi személy egyedi és számba vehetetlen belső tulajdonságainak megfigyelését és a jogsértések e belső tulajdonságokra gyakorolt hatását kell megcéloznia.”

[22] A polgári jogi személyiségvédelem köre hangsúlyozottan nem azonos az alapjogok katalógusával. Kétségtelen, hogy bizonyos alapjogok a személyiségi jogok részeivé is váltak, sőt, mind az alapjogi, mind a polgári jogi jogvédelem kiinduló pontjait képezik (például az emberi méltósághoz való jog, testi épséghez, egészséghez való jog). Ugyanakkor a Ptk. el

kívánja kerülni, hogy az alkotmányos szabadságok, a nemzetközi egyezményekbe foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex tartalmazza, amelyeknek érvényesülését az államnak közjogi eszközzel kell biztosítania, és amelyeknek megvalósítására a polgári jogi eszközök egyáltalán nem, vagy csak kevésbé alkalmasak {Jpe.III.60.015/2023/17., Indokolás [22]}. Amíg a személyiségi jogok a polgári jog körében a jogalanyok egymás közötti viszonyában érvényesülnek, addig az alapjogok az alkotmányjog térrénumában elsősorban az állam – az egyes állami szervek mint a közhatalom letéteményesei – és állampolgár viszonyrendszerében fogalmaznak meg jogokat és kötelezettségeket. Annak megítéléséhez, hogy milyen esetekben beszélhetünk egyszerre alapjogi és polgári jogi jogvédelemről is, a polgári jogban megjelenő személyiség fogalmából kell kiindulni. [...] Ebből következően az emberi méltóságból levezethető személyiségi jogok körében tehát olyan jogosultságok azonosítására van lehetősége a bíróságoknak, amelyek közvetlenül az ember emberi mivoltából következnek {8/2025. Jogegységi határozat, Indokolás [23]-[25]}.

[23] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához. A (2) bekezdés szerint Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.

[24] Jogirodalmi álláspontok szerint „a gazdasági, szociális és kulturális jogoknak a klasszikus szabadságjogoktól való megkülönböztetése (az első és második generációs jogok megkülönböztetése) azon nyugszik, hogy az utóbbi jogcsoport alapvetően az állam gazdasági teljesítőképességétől függ. [...] A szociális jogok (ahogy e fejezetben értjük a gazdasági és kulturális jogokkal együtt) megvalósulásához szükséges állami kötelezettségek kétirányúak. Egyrészt létre kell hozni intézményrendszert, amely útján az alkotmányos jogok érvényesülhetnek, másrészt a törvényhozásnak meg kell határozni az intézményrendszer igénybevételével kapcsolatos jogosultságokat. [...] Alapjog a munkához való jog, amely a szükségesség/ arányosság mércéje alapján korlátozható” (Alkotmányjog – Alapjogok, szerk.: Schanda Balázs, Balogh Zsolt, PPKE JÁK, Budapest, 2011, 317-323. o.).

[25] Az Alkotmánybíróság következetes és a jogirodalommal összhangban álló gyakorlata szerint a munka és a foglalkozás szabad megválasztása, valamint a vállalkozás szabadságához fűződő jog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképpen akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja {legutóbb összefoglaló jelleggel lásd: 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [27]–[28] és 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [35]}. Senkinek nincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. [54/1993. (X. 13.) AB határozat].

[26] A fentiekből következően a Kúria megítélése szerint a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jog olyan második generációs szabadságjognak, alapjognak minősül, amely fontos jogállami kritériumként az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben érvényesül és alapvetően az egyén védelmét a közhatalom jogtalan behatásaival szemben helyezi a középpontba. Ebből következően az említett alapjog nem közvetlenül az ember emberi mivoltából következik, önmagában e jog sérelmére hivatkozással a Ptk. 2:51-53. §-aiban foglalt jogkövetkezmények alkalmazása polgári perben nem kérhető.

[27] A fent kifejtett indokok miatt a Charta 15. cikk (1)-(3) bekezdésében foglalt foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz való jog sérelmére hivatkozással sem kérhető polgári perben a Ptk. 2:51-53. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazása. A másodfokú bíróság – a jogerős ítélet [38]-[39] bekezdésében – helytállóan következtetett arra is, hogy az adott ügyben a keresetet nem alapozza meg az alperes által megalkotott jogszabályok uniós jogrendbe ütközése sem a következő okokból.

[28] A Charta 51. cikk (1) bekezdése szerint e Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását. Az 52. cikk (1) bekezdése szerint e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásukra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja. Az (5) bekezdés szerint az ebben a Chartában foglalt, alapelveket megállapító rendelkezések a saját hatásköreik gyakorlása során az Unió intézményei, szervei és hivatalai által elfogadott jogalkotási és végrehajtási aktusok, illetve a tagállamok által elfogadott, az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok útján hajthatók végre. E rendelkezésekre bíróság előtt kizárólag az ilyen jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

[29] Helytállóan foglaltak állást az eljáró bíróságok abban, hogy a Charta címzettjei – az idézett rendelkezéseiből következően a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Megállapítható tehát, hogy a Chartában foglalt jogok vertikálisan egy-egy tagállami intézkedéssel szemben is csak korlátozottan hívhatók fel, hiszen ennek feltétele, hogy az adott intézkedéssel az állam uniós jogot hajtson végre. A Chartában biztosított alapjogok horizontális, közvetlen hatállyal nem alkalmazhatók. Az alapjogok az egyén és az állam viszonylatában érvényesülnek (Kúria Pfv.I.21.268/2023/15.).

[30] Jelen ügyben azonban a felperes a keresetében azért kérte a személyiségi jogvédelem eszközeinek alkalmazását, mert megítélése szerint az alperes a jogalkotása során nem érvényesítette kellően a Charta 15. cikk (1)-(3) bekezdésében foglalt foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz való jog lényeges tartalmát, az alperes e jogokat jogalkotása során nem tartotta tiszteletben és ezáltal az alperes a Charta 15. cikkében foglalt alapvető jogát sértette meg (keresetlevél 16-18. oldal). A fentebb említett indokok alapján azonban önmagában a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jog nem minősíthető személyiségi jogként, ebből következően önmagában a Charta 15. cikk (1)-(3) bekezdésének sérelmére hivatkozással a Ptk. 2:51-53. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazása polgári perben nem kérhető. Ebből következően szükségtelen volt abban a kérdésben állást foglalni, hogy a nemzeti szabályozás során az Ajánlásban foglalt sztenderdek figyelembe vétele uniós jogi rendelkezés végrehajtására irányult-e vagy sem.

[31] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése az állam elsőrendű kötelezettségévé teszi az alapjogok védelmét. E cikk (2) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy „Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.” A 8/2014. (III. 20.) AB határozat szerint „az Alaptörvényben foglalt jogok a magánjog generálklauzuláin keresztül képesek beszűrődni a magánjog rendszerébe. Ahol tehát még generálklauzula alkalmazására sincs lehetőség, ott az az alkotmányi jogok sem képesek közvetlenül hatni a magánjogban” (Indokolás [56]).

[32] Ezért ezt követően a Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján azt vizsgálta, hogy az alperes jogalkotása létrehozott-e a felperes és az alperes között olyan polgári jogi jogviszonyt, ami a Ptk. 2:42. § (1), avagy (2) bekezdésében foglalt generálklauszulán keresztül az emberi méltóság és a magánélethez fűződő személyiségi jog alapján érvényesített személyiségvédelmi igényt megalapozza, az alperes – keresetben megjelölt – jogalkotási tevékenysége értelmezhető-e a felperes e személyiségi jogait sértő vagy veszélyeztető, polgári jogviszonyt keletkeztető magatartásként.

[33] A Ptk. 1:1. §-a szerint a törvény a mellérendeltség és egyenjogúság elve szerint szabályozza a személyek alapvető vagyoni és személyi viszonyait. Ebből következően a személyiségi jogok az állampolgárok egymás közötti viszonyaiban érvényesülnek, alapvetően abszolút szerkezetű jogviszonyok, feltétlen és kizáró védelemben részesítve a jogosultat, megsértésük esetén relativizálódnak, a jogosult és a jogsértő személy között hoznak létre relatív szerkezetű, polgári jogi jogviszonyokat. Az ebben a relációban érvényesíthető polgári jogi jogkövetkezmények körét pedig alapvetően a Ptk. 2:51-53. §-ai határozzák meg.

[34] Az eljáró bíróságok a Kúria töretlen gyakorlata alapján helytállóan (Kúria Pfv.III.20.308/2018., megjelent: EBH2019. P.1., Kúria Pfv.III.20.792/2019/9.) indultak ki abból, hogy a jogalkotásra – mint az általános és absztrakt magatartási szabályok létrehozására irányuló tevékenységre és a hozzá kapcsolódó felelősségre – kizárólag a közjog (alkotmányjog) szabályai vonatkoznak. A jogszabály hatálybalépésével bekövetkezett károsodás önmagában nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között kötelmi jogviszonyt. Az állam – a feladatkörét betöltő szervein keresztül – közjogi, illetve magánjogi viszonyba kerülhet más személyekkel. Az állam magánjogi érdeksérelem okozó tevékenységének polgári jogi szempontú megítélésére a bíróság általánosságban az állam magánjogi viszonyaiban jogosult. Az állam közjogi jellegű tevékenysége a polgári perben eljáró bíróság által csak akkor vizsgálható, ha erre a jogalkotó felhatalmazást ad. Amennyiben azonban az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való kollíziója miatt megsemmisíti a kihirdetett jogszabályt, a jogalkotási aktus közjogilag érvénytelen. Amennyiben az ilyen jogalkotói cselekvés valamely jogalannak vagy a jogalanyok valamely összességének vagyoni érdeksérelem okoz, a magatartás már polgári jogi jelentőséggel bír.

[35] A Kúria nem kíván eltérni a Pfv.IV.21.186/2022/10. számú határozatában foglalt azon jogértelmezéstől, mely szerint polgári jog – főszabály szerint – nem az állam és a jogalany közötti közjogi jogviszonyokat rendezi, hanem a magánjogi jogalanyok mellérendelt magánjogi kapcsolatait szabályozza. A központi kormányzati szerveknek az általános és az absztrakt szinten maradó tevékenysége, illetve állított mulasztása a személyek adott csoportját érintheti, de a személyiségvédelmi per eszközeivel ezek az érdeksérelemek nem orvosolhatók, mert az a közjogi jogviszonyokba történő felhatalmazás nélküli beavatkozást jelentene, sértve egyben az államhatalmi ágak közötti megosztás alkotmányos elvét is. A személyiség általános védelmére hivatkozással az állam közjogi tevékenysége nem kérhető számon, polgári jogviszony hiányában a polgári perben eljáró bíróság az alperest a közjog területére tartozó intézkedésekre sem kötelezheti. Az állam közjogi jellegű tevékenysége a polgári perben csak akkor vizsgálható, ha erre a jogalkotó kifejezetten felhatalmazást ad. Nem tartozik azonban ebbe a körbe a jogalkotási tevékenységgel okozott károkért való felelősség, mivel azt a törvény nem szabályozza sajátos felelősségi tényállásként (Kúria Pfv.III.20.870/2019/7.).

[36] A fent kifejtettek alapján az eljáró bíróságok helytállóan indultak ki abból, hogy az Alkotmánybíróság az Abh1. határozata szerint a Vht. alkotmányjogi panaszban kifogásolt rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog szükségtelen korlátozásának. Az indítványokban kifogásolt jogszabályok a végrehajtói foglalkozás megválasztásához szubjektív jellegű követelmények és többletfeltételek teljesítését kívánják meg, amelyek a végrehajtóvá és végrehajtó-helyettesé válás szakmai

jellegű korlátait jelentik, ugyanakkor az indítványokban sem vitatottan e törvényi kívánalmak teljesítése mindenki előtt nyitva áll és nem eleve lehetetlen. Ennek megfelelően az indítványokban kifogásolt jogszabályok sem az indítványozókat, sem másokat nem zárnak ki a végrehajtói foglalkozás gyakorlásának lehetőségéből, az alapjog korlátozása ezért nem tekinthető aránytalannak sem {Indokolás [57]}. Ebből következően nem állt rendelkezésre olyan közjogi döntés sem, amely megalapozná az alperes jogalkotással okozott magánjogi felelősségét, ennek hiányában a keresetben foglalt jogszabályok megalkotását a polgári bíróság nem minősítheti a felperes magánautonómiájába történő felhatalmazás nélküli beavatkozásnak.

[37] A felperes felülvizsgálati kérelmében foglalt azon érvelése érdemben nem volt vizsgálható, hogy az alperes a Módtv. megalkotása során betartotta-e a jogszabályalkotás Jat. által támasztott követelményeit. Az Alaptörvény 26. cikkének (1) bekezdése szerint a bírák a törvényeknek alá vannak rendelve. Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a jogszabályok értelmezésére felhatalmazással bírnak, de arra nem, hogy a jogszabályok helyességéről vagy helytelenségéről, érvényességéről vagy érvénytelenségéről állást foglaljanak jogalkalmazási tevékenységük során. A bíróság jogosult értelmezni és alkalmazni az Alaptörvényt is, de nem jogosult a jogszabályok Alaptörvénybe ütközéséről állást foglalni. Valamely jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és e) pontjai], erre nem terjed ki a polgári ügyekben eljáró bíróságok felhatalmazása. A polgári perben eljáró bíróság ugyan nem jogosult a jogszabályok formális követelményeit teljesítő jogalkotási termékek alkotmányossági szempontú megítélésére, és azok érvénytelenségének kimondásával – a közjogi jogviszonyt nem létezőnek tekintve – az érdeksérelem magánjogi alapú elbírálására (Kúria Pfv.III.20.501/2019/7.).

[38] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság nem sértette meg a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, jogkérdésben nem tért el a Kúria közzétett határozatától, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[39] A foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jog alapjognak minősül, amely fontos jogállami kritériumként az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben érvényesül és alapvetően az egyén védelmét a közhatalom jogtalan behatásaival szemben helyezi a középpontba. Ebből következően önmagában e jog sérelmére hivatkozással a Ptk. 2:51-53. §-aiban foglalt jogkövetkezmények alkalmazása polgári perben nem kérhető.

Záró rész

[40] A Kúria a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes felszámított felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai

jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (3) bekezdés a) pontja, 3. § (2) bekezdése és a 2024. évi XC. törvény 69. § (4) bekezdése alapján határozta meg.

[41] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes felperes köteles az államnak megfizetni. Az illeték összegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 42. § (1) bekezdése, a 46. § (1) bekezdése, és az 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Tájékoztatja a felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[42] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

[43] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. november 26.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró